

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Assertionvm Theologicarvm Sfortiae Pallavicini Sacrae Theologiae Professoris in Collegio Romano Societatis Iesv. Libri Qvinque

Pallavicino, Sforza

Romæ, 1649

Cap. 3. De Necessitate Gratiae, quatenus pertinet ad supernaturalitatem
actus: vbi de distinctiione entium supernaturalium à naturalibus: de
illorum cognoscibilitate, & de ijs, quæ potest facere Deus ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-38987

CAPVT III.

*De Necessitate Gratiae, quatenus
pertinet ad supernaturalita-
tem actus: ubi de distinctione
entium supernaturalium à na-
turalibus: de illorum cognosci-
bilitate, & de ijs, quae potest
facere Deus naturaliter.*

32 **C**ertum est, esse ali-
quas operationes,
quæ superant omnes vires na-
turæ nostræ conuenientes, cu-
iusmodi est visio Dei. Edeò hæc
operatio dicitur *supernaturalis*.
Ex quo etiam infertur superna-
turale esse quidquid habet
quomodocumque connexio-
nem cum existentia talis visio-
nis; non enim est naturale id
quod

quod nō potest naturaliter existere sine aliquo superante cōditionem naturæ. Ideò & lumē gloriæ, & gratia habitualis, & meritum condignum visionis beatificæ & fides, ac spes certissima de illà, supernaturalia sūt, quia hæc omnia habent connexionem cum existētiā ipsius visionis diuinæ. Et quidem hæc supernaturalitas non est tantum ea generalis, per quam dicitur *supernaturale*, quidquid non potest fieri à causis naturalibus, hoc est ex viribus debitis substantiæ creatæ. Quomodo esset supernaturalis homini ex.g. modus intelligendi Angelicus, qui per nullas vires naturæ creatæ potest poni in homine: sed est supernaturalis in alio sensu nobiliori; nimirū
est

est quid melius, quàm quodlibet accidens potens esse debitū vlli naturæ. In quo sensu non esset supernaturalis illa intellectio hominis ad modum Angelicæ: posset enim dari in Angelo intellectio aliqua naturalis perfectior, quàm illa. At nulli naturæ creatæ potest competere tāta perfectio, quāta est visio beata, aut aliquid trahens visionem beatam, ex suppositione quòd visio beata nulli creature naturaliter conuenire possit, de quo mox disputabitur. Illa ergò prima supernaturalitas lata vocatur à nobis *in ratione effectus*. Hæc altera magis pressa *in ratione entis*.

53 Nulla substantia non modalis potest esse vlllo modo supernaturalis in essendo, quia

om.

omnis substantia est natura. Implicat verò dari naturam supra omnem naturam, & ideò benè S. Thom. 1. 2. q. 110. ar. 2. ad secundum, docet, supernaturalitatem propriè conuenire posse soli accidēti, quippè quod est extra totum conceptum naturæ. Item q. 6, de miraculis art. 1. ad 9. ait *miraculum non fit à Deo nisi in naturis præ-existentibus*, Deus tamen dicitur aliquando *supernaturalis*, quàtenus nomen naturæ nonnunquam accipitur pro principio radicali motus realis ab intrinseco, cuiusmodi principiū es substātia creata. Item Trinitas dicitur *supernaturalis* in cognoscendo, quàtenus nulla natura creata potest suis viribus Trinitatis existētiā cognoscere.

Putant

54 Putant aliqui posse dari materiam; quæ sit supra exigentiam omnis formæ possibilis, & viceuersà, nixi argumento negatiuo, quoniam non apparet implicantiã. Nos verò quidquid sit àn afferri possit probabilis implicantiã, dicimus argumentum negatiuũ potius militare contra ipsas. Pro quo recolenda est doctrina, quam tradidimus initio *libri de actibus humanis* super distinctione inter prædicata prima, & secunda. Illa enim, & non hæc possunt constituere primum conceptum rei: Porro *esse supra exigentiam omnis formæ*, non est prædicatum primum, sed resultans ex alijs prædicatis antecedentibus. Per hæc ergò prædicata antecedentia constitui-

tur

tur quæcumque materia in sua specie determinata . Iam verò de illà materià quæcumque sit, quam tu dicis esse supra exigentiã omnis formæ , & cuius materiæ speciem & notionem supponimus constitutam per alia prædicata prima , egò assero quòd habeat aliquam formam possibilem sibi correspondentē , quia id non implicat, & multiplicat possibilitatem formarū ; nam ultra omnem gradū perfectionis inferiorem hac materià ego constituo gradum possibilem perfectionis correspondentis huic materiæ . Hæc eadem ratiocinatio refellit eos , qui simili argumēto negatiuo cōtendūt probare possibile esse creaturā immultiplicabilem in specie, vt patebit animaduertenti .

R

Ma-

55 Maior dubitatio est, an possit dari aliqua natura, quæ proprijs viribus possit habere accidentia illa, quæ vocamus *supernaturalia*. Sed eam repugnare indicauimus initio libri *de actibus humanis*, idque de industriâ probare spectat ad materiam *de visione Dei*. Interim dicimus sophisma esse illud argumentum, Deus potest facere vnicum ens æquè perfectum ac quodlibet binarium entium assignabile; Sed binarium ex animâ, & lumine gloriæ potest cōnaturaliter elicere visionem Dei; ergò poterit Deus creare vnicum ens, quod eam naturaliter eliciat. Respōdemus enim primò per instantiam: nam si hoc valeret, posset dari aliqua natura essentialiter vnita Ver-

bo

bo hypostaticè, hoc est habens tantam perfectionem, quantam habet binarium ex humanitate Christi, & vnione hypostaticà.

56 Secundò respondemus directè; assignato quolibet binario posse dari aliquod ens æqualis perfectionis ac habet illud binarium in ratione possidentis perfectionem, non verò posse dari ens tantæ perfectionis essentialiter habite, quantam habet illud binarium in ratione tum contingenter possidentis, tum dantis. Nam cum illud ens sit vnicum, & sit principium radicale totale, ac vitale, vt tu contendis, deberet habere per suam essentiam in ratione possidentis illam perfectionem, quam habet illud bi-

R 2 na-

binarium vel contingenter in ratione possidentis, vel etiam in ratione dantis, hoc est, quam habet vna pars illius binarij, eò quòd det talem perfectionem alteri parti. At aliquando infinite perfectius est habere aliquam perfectionem per suam essentiam, quam vel dare illam alteri in genere causæ formalis, vel recipere illam contingenter ab altero; vt ostendimus exemplo vnionis hypostaticæ.

57 Ex his patet, quòd si daretur illud vnicum ens potens elicere visionem Dei, & videre Deum; haberet aliquam perfectionem, quam nō habet illud binarium. Non enim est binarium, quod videt, sed solus intellectus, licet binarium sit, quod concurrit vt principium adæ-

adæquatum ad visionem. Quò-
circa illud ens vnicum non ha-
beret æqualē perfectionem illi
binario, sed multò maiorem, ,
sicut multò perfectius esset ens
habens per suam essentiam, ,
scire, velle, operari, durare, &c.
quàm aggregatum ex substan-
tià, & ex huiusmodi perfectioni-
bus accidentalibus; quoniam
non est binariū, ex. g. quod co-
gnoscit, sed solus intellectus, qui
tamen cognoscit per visionem
à se distinctam; quare si dare-
tur ens vnicum quod simul ef-
set intellectus, & cognitio, ha-
beret aliquam perfectionem, ,
quam non habet illud binariū,
scilicet, esse cognoscens forma-
liter per seipsum.

58 Explicatur hoc idem,
magis; quoniam, vt modò indi-

R 3 ca.

cauimus, illud aggregatum habet plures partes, quarum vna ex sua entitate caret illis perfectionibus, sed potest eas possidere; & sic habet bonum mixtum cum defectu; Altera pars potest dare has perfectiones subiecto, sed non potest possidere illas sibi, quoniam est entis ens, cuius tota perfectio est perficere aliud. Ita gratia non est filia Dei, sed filiatio: visio Dei non est beata, sed beatitudo: ac proinde est ens valde imperfectum in se, licet sit magna perfectio alterius. At illud ens vnicum haberet tertium quoddam predicatum, quod neutri ex illis partibus conuenit, scilicet possidere illam perfectionem, & non per aliquid distinctum, & separabile, sed per se ipsum.

Por.

59 Porro sunt aliqua prædicata, quæ omninò excedunt limitationem entis creati, vt ex.g. *comprehendere Deum*. Alia, quæ excedunt si non habeantur per fauorem indebitum, vt ex.g. *unio hypostatica*. Alia, quæ excedunt, non quidem si sint debita, sed si sint identificata, vt ex.g. *cognoscere, agere, &c.* quod autem visio Dei sit in secundo genere prædicatorum, satis ostendimus, quantum sufficit, *libro primo*, cum de foelicitate ageremus.

60 *Supernaturale in ratione entis*, non potest esse, nisi aliqua foelicitas, vel aliquid per se ordinatum ad foelicitatem. Omne enim aliud bonum est inferius foelicitate; ergò cum possit dari aliqua foelicitas naturalis, nullū

bonum distinctum à foelicitate est melius omni accidente naturali. Ens ergò supernaturale vel est supernaturalis foelicitas, vel est aliquid ad eam ordinatum, cuiusmodi sunt actus, per quos illam meremur, & habitus, atque auxilia ordinata ad eos actus eliciendos. Et hoc dicitur *supernaturale Theologicum*, quoniam ordinatur ad Deum, prout illum cognoscimus per fidem, hoc est, prout illum cognoscimus tanquam nostram foelicitatem supernaturalem; Neque hoc supernaturale produci potest proprijs viribus ab intellectu, aut ab alià potentià naturali, ne supposito quidem miraculo extrinseco. Quamuis enim ex.g. Doemon cognoscat euidenter resurrectionem mortui,

tui,

tui, quæ cognitio naturaliter fieri non potest; ea tamen non est supernaturalis in ratione entis; quia nō est perfectior omni cognitione possibili ex vi causarū naturalium, non est enim perfectior quàm sit foelicitas naturalis.

61 Et hæc est disparitas, cur intellectus. Quamuis non possit sine aliquà supernaturali confortatione elicere actum fidei, & alios eiusmodi, tamen suis viribus possit habere actus memoratiuos euidentis de suis cognitionibus supernaturalibus præteritis, & cur etiam voluntas possit elicere actum peccaminosum, essentialiter connexum cum aliquo supernaturali, qualis est actus infidelitatis; ad quē actum sine dubio Deus non

R s con.

concurrit auxilio speciali, adeò-
que supernaturali: Disparitas in
quam est, quoniam eiusmodi
actus non sunt perfectiores, quàm
alij, ad quos potest intellectus,
& voluntas concurrere nullo
supposito miraculo; quare hoc
ipsò, quòd ponatur miraculum
ad eos necessarium ex parte
obiecti, non egent hæ potentiæ
nouæ confortatione ad eos eli-
ciendos: Secus est de actibus vir-
tutum supernaturalium, quip-
pè qui sunt aliquid perfectius,
quàm quidquid eiusmodi po-
tentia possint efficere sine mi-
raculo. Quòcirca potentia illæ
non habent ex parte suà satis
virium ad eos producendos.

62 Nunquam tamen po-
test euidenter intellectus co-
gnoscere suis viribus, obiectum
esse

esse supernaturale ne in ratione
quidem effectus. Probatur eo
argumento, quo S. Tho. often-
dit 1. 2. q. 112. art. 5. neminem
posse cognoscere euidenter se
esse in gratià, quoniam, inquit,
nemo potest cognoscere euidē-
ter principium gratiæ, quod est
Deus, *qui vincit scientiam nostrā*
Iob. 6. Vbi S. Doctor non intel-
ligit de principio existendi, sed
de principio cognoscendi. Si-
quidem nomine gratiæ intelli-
gimus specialem participatio-
nem, & similitudinem diuinæ
naturæ: non possumus autem
hæc prædicata euidenter cogno-
scere, nisi habeamus conceptū
propriū diuinæ naturæ, cum
quo comparemus illud ens,
quod experimur in nobis. Si-
cuti nemo potest cognoscere

R. 6. quod

quòd Petrus sit similis Paulo, nisi habeat proprium conceptū Pauli, cum quo comparet Petrum. Similis inquam ratio probat, non posse euidenter cognosci naturaliter prædicatum supernaturalitatis. Nemo enim potest videre quòd A, est supra B, nisi videat quòd usque ascendat B: sed nullus intellectus creatus potest naturaliter videre, quòd usque ascendant vires naturæ creabilis, quippè quæ sunt infinitæ syncategorematicè; ergò nullus intellectus creatus potest videre quòd aliquid superet illas vires.

63 *Supernaturale* aliud dicitur, quòd ad substantiam, aliud quòd ad modum; quòd ad substantiam dicitur quando ipsa entitas rei est supernaturalis, veluti

visio beatifica: quòad modum,
quando ipsa res est naturalis,
sed ponitur modo supernatura-
li, vt v. g. resurrectio mortui: nō
est enim supernaturale, quòd
hic homo viuat, sed est super-
naturale, quòd viuat postquam
est mortuus. Si dantur relatio-
nes distinctæ etiam in ordine
ad præterita (de quare dicitur
in *libro de Incarnatione*) omne
supernaturale quòad modum
includit aliquid creatum super-
naturale quòad substantiam; ;
nam relatio rei ad illum modū
est aliquid supernaturale. Si ve-
rò non dantur; saltem omne
supernaturale, quòad modum
supponit aliquod decretū Dei
supernaturale nobis, quòad sub-
stantiam; quale esset illud, quo
decerneret: *volo Petrum viuere,*

post-

postquam est mortuus. Et quoniã modi essendi sunt duplicis generis, alij quidem physici, qui supponunt rem à se physicè distinctam, alij metaphysici, qui supponunt tantum aliquem gradum distinctum ratione; ideo aliquando apud veteres Theologos vocantur *supernaturales*, tantum quòad modum illi actus, qui sunt quidem secundum totam suam entitatem supernaturales, sed habent supernaturalitatem ex ratione specificà, & conueniunt in genere proximo cum alijs actibus naturalibus: ut v. g. credere Deo *super omnia*, dicunt esse supernaturale quòad modum, quia credere Deo in genere nõ est supernaturale, sed credere secundum illã differentiam specificã *super omnia*.

Non

64 Non benè probatur, a-
ctus naturales non distingui ex
obiecto à supernaturalibus eo
argumento; quoniam sicut er-
ga singula obiecta, quæ possunt
cognosci à bruto, debent etiam
esse possibiles cognitiones hu-
manæ, & angelicæ, ita etiam
circa singula obiecta, quæ pos-
sunt cognosci naturaliter ab
homine, debent esse possibiles
cognitiones propriæ filij Dei.
Non inquam valet hoc argu-
mentum; nam brutum, homo,
& Angelus sunt substantiæ di-
stinctæ: quòcirca esset magna
imperfectio hominis, ex. g. si ip-
se nullo modo posset cognosce-
re quæcumque cognoscuntur à
bruto: At Filius Dei, & nō filius
Dei, distinguuntur tantum ac-
cidentaliter, imò in casu nostro
di-

di-

distinguuntur solùm secundùm
 variam considerationem ; nam
 idem homo, prout operatur per
 vires naturæ non consideratur,
 vt filius Dei, & prout operatur
 dependenter à gratiâ conside-
 ratur, vt filius Dei. Nihil autem
 est necessè, vt per potentiam il-
 lam, per quam potest operari
 actus nō possibiles nisi filio Dei,
 possit etiam operari circa ea
 omnia obiecta materialia, &
 formalia, circa quæ possunt o-
 perari aliæ potentie non pro-
 priæ filij Dei.

65 Et quidem potentie nō
 sunt *finis cui* operationum, sed
 sunt media instituta propter o-
 perationes, tanquam propter
finis qui, & propter substantiā,
 cui insunt, tanquam propter
finem cui. Si ergò illa substan-

tia

tia habet totam eam perfectionem operationum, nihil est necessè quòd hanc perfectionem habeat per talem potentiam. Neque dicas hoc ipsum pertinere ad perfectionem illius substantiæ, quòd scilicet circa omnia obiecta eliciat operationes supernaturales, atque adeò excellentiores; nam contra est, quia vt supra ostendi, *supernaturalitas* non est prædicatum primum, sed resultans ex alijs; pariter non est prædicatum primum, quòd *hic actus* egeat tali principio productiuo, sed priùs cõsideranda sunt prædicata actus secundùm se, tùm verò si ea sunt talia, vt superent vires potentiæ naturalis, requiritur gratia supernaturalis cõfortans, ad hoc vt eiusmodi operationes eliciantur.

cian-

ciañtur . Perfectio igitur operationum considerata antecedenter ad suum principium est mensura, propter quam datur perfectio potentiaë, & non è contrariò datur potentia perfectior, vt operatio habeat hoc prædicatum, quod est *exire à potentia perfectiori* .

66 Aliud argumentum difficilius est pro eadem sententiã non distinguente actus naturales à supernaturalibus ex obiecto, quia scilicet nullum videtur obiectum supernaturalium, circa quod elici non possint actus naturales, & è contrariò: quod argumentum latè prosequuntur doctissimi Recentiores. Verumtamen hoc argumentum probat, hos actus non distingui tantũ ex obiecto materiali, nõverò

rò probat nō distingui ex obiecto formali; quod re ipsà est, *distingui ex diuerso modo tendendi circa idem obiectum*: sicut etiã ex diuerso modo tendendi distinguitur visio coloris ab intellectione coloris; quoniam visio ex suo genere habet quemdam modum tendendi affixum colori; at intellectio habet modū tendendi generalem tam erga colorem, quàm erga alia entia. Et ideò obiectum formale potentiaë visuæ dicitur *color*, potentiaë verò intellectiuæ dicitur *ratio entis*, seu *veri* in communi.

67 In hoc ergo sensu probabilius censemus, actus supernaturales (loquendo de supernaturalitate *in ratione entis*) distingui ex obiecto à naturalibus

bus

bus: Probatur primò, quoniam
vbi concilia definiunt nos non
posse *credere, sperare, & diligere*
sicut oportet ad salutem, sine
dono Spiritus Sancti non satis
commodè explicantur, ita vt
intelligant, *sicut oportet*, hoc est
dependentè à dono Spiritus
Sancti, aliòquin inutilis esset, &
indubitabilis ea definitio. Ergò
intelligunt aliquod aliud prædi-
catum. Et confirmatur quoniã
vix percipi potest, quomodo
duo actus habeant eandem
planè perfectionem in coeteris
omnibus, & tamen quia alter
est ab vno habitu, alter ab alio
habitu, propter vnum ex his a-
ctibus mereamur vitam æternã
propter alium æquè honestum,
ac laudabilem nihil tale merea-
mur.

De-

68 Denique semper vrget
ea ratio à priori, quam diximus,
scilicet diuersitatem actuum
debere esse mensuram diuersi-
tatis principij, nec proinde pos-
se dari principia accidentaliter
essentialiter diuersa, nisi inue-
niatur aliqua diuersitas prima,
& fundamentalis in actibus. Ne-
que est difficile assignare diuer-
sum obiectum formale omnium
actuum supernaturalium à na-
turalibus; nam dilectio Dei su-
pernaturalis (vt ab hac incipia-
mus) licet moueri possit ab illis
ijsdem perfectionibus Dei, à
quibus mouetur dilectio natu-
ralis, & ex hac parte non diffe-
rat ab eà ex obiecto motiuo; ta-
men habet pro obiecto formali,
quòd ipsa expetit amicitiam Dei
supernaturalem; in illà enim

constituit vltimum finem, & perpetuam foelicitatem ipsius diligentis, & ideò est actus essentialiter pendens à fide, & spe; non enim possumus constituere vnicè nostram foelicitatem in eo, quòd vel non firmissimè credimus, vel non speramus. Et ita ait S. Thomas fuisse actum perfectæ caritatis desiderium illud Pauli; *cupio dissolui, & esse cum Christo*; neque supposità eleuatione naturæ possumus constituere nobis finem, amicitiam Dei naturalem, quippè quæ non est iam possibilis sicut fuisset in purà naturà; atque adeò non possumus amare Deum super omnia independenter ab errore, nisi per amorem supernaturalē. Error verò quippè qui non potest esse cognitio certissima, non potest dictare

etare honestum amorem super omnia excludentem omnes limitationes, & conditiones. Sed hæc vberius exponentur vbi agemus de caritate.

69 Spes pariter, & fides habent obiectum formale distinctū ab actibus naturalibus, vt patebit cum de illis agemus. Aliæ itidem virtutes, quando eliciūt actum supernaturalem, sunt diuersæ rationis ex obiecto formali ab illis virtutibus, quæ sub eadem denominatione eliciunt actū naturalem: Quamuis enim velint idem opus temperantia naturalis, ac supernaturalis; illa tamen quærit explicitè, vel implicitè complacentiã Dei conuenientem puris hominibus, & per quam Deus mouetur ad retributionem natu-

ra-

ralem . Hæc verò quærit complacentiam Dei conuenientem filijs Dei, & inclinantem ad retributiones supernaturales .

70 Accedit, quòd virtutes naturales amant illam honestatem, quæ est *ita operari dependenter à cognitione naturali dictante hoc esse honestum*, Virtutes verò supernaturales amant honestatem illam, quæ est, *ita operari dependenter à cognitione fidei obscurà, sed certissimà dictante hoc idem esse honestum*; atque adeò etiam ex hac parte habent proximum obiectum formale diuersum . Nec enim virtutes tendunt in obiectum primò intentionaliter sumptū, sed in illud, secundùm omnes cognitiones, per quas hîc, & nunc est in intellectu . Et ideo
vlti-

ultimum iudicium practicum
semper est euentissimum,
quia dicit *suppositis his cognitio-
nibus, quas habeo, ita debeo ope-
rari* quod iudicium est verum,
etiam quando illæ sunt falsæ;
innititur enim illis tanquam
obicctis, non tanquam præmis-
sis, adeoque vt existentibus,
non vt veris.

CAPVT IV.

*De auxilijs requisitis ad actus
supernaturales.*

71 **A**D omnem actum
bonum supernatu-
ralem requiritur gratia illumi-
nationis ex parte intellectus se-
cundum illud Pauli *non sumus
sufficientes cogitare aliquid à no-
bis*